

PRATARMĖ

Šiame „Res humanitariae“ numeryje pristatomi gana plataus spektro lingvistinių reiškinių tyrimai. Taip pat įvairios ir tiriamosios kalbos: aptariamai tam tikri lietuvių, anglų, rusų, latvių, ukrainiečių, lenkų, armėnų kalbų dalykai atskirai arba kurias nors kalbas gretinant.

Palyginti nedidelėje straipsnių dalyje kalbos vienetai ar jų tipai tiriami kalbos sistemoje. Natalijos Kobchenko straipsnyje „Sakinių su pronominaityviu ir infinityviu kompleksu predikatyvinio centro raiška“¹ aptariamos ukrainų kalbos sintaksinės konstrukcijos, Valda Salminia straipsnyje „Armėnų tikriniai vardai: semantinė etimologija ir morfologinė struktūra“ analizuoja armėniškus asmenvardžius. Neretai sisteminiai gramatikos ar leksikos tyrimai turi gretinamąjį pobūdį. Tokiems priskirtini: Dalės Roičienės „Anglų ir lietuvių kalbų inkorporacijos gretinamoji analizė“, Solveigos Sušinskienės „Sisteminis-funkcinis požiūris į priesagų *-er*, *-ee*, *-or* nominalizacijas“, Editos Valiulienės „Šiltas–šaltas lietuvių ir anglų kalbose: semantika ir vartosenos ypatumai“. Kalbų kontaktams yra skirti Kristinės Kunickos straipsnis „Periferinės lenkų kalbos veiksmožodžiai, vartojami Latgaloje“ ir Tatjanos Stoikovos straipsnis „Lietuvių ir rusų, latvių ir rusų kalbų fonetinė interferencija: tipologinio tyrimo patirtis“.

Didžioji straipsnių dalis skirta tirti reiškiniams, susijusiems su kalbos vartoseną. Tekstų sankaupoje – tekstyne stabiliesiems junginiams tirti skirtas Jolantos Kovalevskaitės straipsnis „Frazemų vartosenos ypatybės tekstynuose: frazemos forma ir frazemos formos pavartojimo dažnis“, specialiųjų tekstų sintaksinės ir leksinės ypatybės tiriamos Žanetos Čėsniienės, Rasos Daračienės straipsnyje „Teisinės ir supaprastintosios kalbos sintaksinių ypatybių suderinamumas“ ir Žanetos Čėsniienės straipsnyje „Teisinės kalbos leksinių vienetų percepcijos problema supaprastintosios kalbos principų kontekste“. Kitokio tipo tekstuose esantys kalbos vienetai tiriami Viktorijos Kuzinos straipsnyje „Skolinių, vartojamų mokykliniuose vado-

¹ Pratarmėje nelietuviški asmenvardžiai adaptuojami, ne lietuvių kalba parašytų straipsnių pavadinimai yra išversti į lietuvių kalbą.

vėliuose ir vaikų literatūroje, lingvistinė analizė“. Teoriniai ir praktiniai lietuvių kalbos vartojimo klausimai gvildenami Vaidos Drukteinytės straipsnyje „Dėl būdvardžio *draugiškas* reikšmių“, Agnės Vaičienės „Lietuvių kalbos kilmininko semantikos tyrimai: rezultatai ir perspektyvos“, Jolantos Vaskelienės „Dėl veikiamosios rūšies būtojo kartinio laiko moteriškosios giminės dalyvių raiškos“.

Kalbos tyrėjų dėmesio sulaukia ir bendresnės, su kalbos ir mąstymo ryšiu susijusios temos. Konceptualiosios metaforos diskurse tiriamos tokiuose straipsniuose: Alos Diomidovos „Konceptas „naujas“ žurnalo „Cosmopolitan“ (rusų kalba) reklaminiuose tekstuose“, Vilmos Linkevičiūtės „Konceptualiosios metaforos Tonio Blero politiniame diskurse (1998–2006)“, Viktorijos Makarovos „Lietuvių žodis *priešas* ir rusų žodis *opaz*“, Silvijos Papaurėlytės „Metaforinis karo modelis Lietuvos sveikatos diskurse (1980–2001 m.)“. Artimas jiems ir Rūtos Kazlauskaitės straipsnis „Žydinčios saulėgražos vaizdinys lietuvių poezijoje“.

Kalbos politikos, gimtosios ir svetimos kalbos mokymo strategijos problemas analizuoja Beatričė Boufoi-Bastik straipsnyje „Diglosijos dilema pokolonijinėse valstybėse: pradinio mokymo programų rengimas atsižvelgiant į kalbą“, Diana Liepa, Inta Ratniecė, Margarita Kaltigina straipsnyje *Leksinių vienetų semantika ir besimokančiųjų užsienio kalbos etinių vertybių ugdymas*, taip pat Janis Sylis straipsnyje „Semantinių vertimo atitikmenų ieškojimai perteikiant kultūrą“.

Tikimės, kad įvairios kalbos, įvairi tematika ar jų deriniai suteiks kalbų tyrėjams galimybę ieškoti įdomių minčių ar sprendimų ir panaudoti tai savuose mokslo darbuose.

Leidinio sudarytojas
prof. dr. Albinas Drukteinis